

1539/A

M. kir. honv

04

8798 szám

eln. 13.

18

ZALA. AD. HONVÉDELMI
ARCHIVUM
TITKOS!
 Lelt. sz.: 1539

... a viendő el a legelől lévő harovonalba!

A GYALOGSÁG HARCA A FELSŐ OLASZORSZÁGI MÉLYFÖLDÖN

GERÁBEK KÁROLY

cs. és kir. altábornagytól.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.
 1918. évi május hó.

2061

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 1918.

1862

1862

Received of the Treasurer of the State of New York

the sum of Five Hundred Dollars

for the year 1862

in full for the year 1862

PAID

THE STATE OF NEW YORK
1862

1539/Arch.

1954-1 Muz 518
A-804

M. kir. honvédelmi minister.

8798 számhoz
eln. 1.—1918.

TITKOS!

Nem viendő el a legelől lévő harovonalba!

REPRODUCED 1972

A GYALOGSÁG HARCA A FELSŐ OLASZORSZÁGI MÉLYFÖLDÖN

GEŔABEK KÁROLY

cs. és kir. altábornagytól.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.
1918. évi május hó.

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1918.

1912. évi évkönyv

1912.

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Könyvtári Osztály

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Könyvtári Osztály

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Könyvtári Osztály

Az 1907-ben megjelent „A gyalogság harca a felsőolaszországi mélyföldön“ című tanulmány ezennel újra átdolgoztatik.

A kitűzött cél: a tisztnek, bezárólag a csapatparancsnokig támpontokat nyújtani, hogyan kell itt a csapatot **vezetni és kiképezni** — megengedte a rövidítést. A csapat azóta sok mindenfélével felszereltetett, amit a tanulmány követelt, ennél fogva szükséges a változtatás. Végül mint kiképzési segédletnek, megfelelő szakaszait ki kellett bővíteni. A tiszt ma már ismeri a sűrűn művelt felsőolaszországi mélyföldet, nem kell azt közelebbről ismertetni és ennél fogva a segédlet lényeges tartalmával azonnal tisztában van.

Az ütközethez való menet.

Nagyobb gyalogtestek menete egy előrelátható ütközethez vagy egy olyan ellenség ellen, melyről feltételeztetik, hogy átmeneti védelemhez állást foglal, elvileg több oszlopban és olyan szélességben fog történni, mely a későbbi harcra való fejlődésnek körülbelül megfelel. A sűrű úthálózat ezen intézkedéseket

nemcsak megengedi, de gyakran meg is követeli, mert ellenséges osztagok a nagyszámú a saját menetvonallal egyenlően haladó utakon, a sűrű művelés által előnyben részesítve észrevétlenül a saját szárnyakon megjelenhetnek; és mert az átláthatatlan terepen a szárnyak másként nem biztosíthatók. A sűrű művelés, a számos árkok és kerítés különben is annyira megnehezítik a fejlődést, hogy az aligha hajtható végre idejében, hacsak nincsen az útja már a menet alatt előkészítve. A terep átláthatatlansága gyakran arra vezet, hogy az ellenfelek a legkisebb távolságon bukkannak egymásra.

Az 1. számú vázlat egy gyalogdandárt mutat egy oszlopban, csak az előjárór és gyenge oldalvédek által biztosítva, — tehát egy menetalakzatban, mely átlátható terepen igen jól megfelelhet — amint egy hasonló erejű dandár ellen vonul fel, mely az összes átfutó utakat a saját kifejlődéséhez szükséges kiterjedésnél alig valamivel nagyobb szélességben mellékoszlopokkal teljesen kihasználta.

A 2. számú vázlatból kivehető, mily nehéz lehet a nyugati dandárnak a harc megkezdése akkor, ha a keleti ellenfél oldaloszlopai támadólag vezetve a hosszú oszlopok oldalába előretörnek, több oldalról egyszerre meglepően tűz alatt tartva, csak nehezen fog ezen dandár kifejlődhetni és meg kell elégednie avval, ha

sikerül az egyes zászlóaljokat aszerint amint beérkeznek odadobni, ahol a pillanatnyi veszély a legnagyobbnak látszik. Ezután lehet csak — feltéve, hogy ezen dandár nyugalalmát meg tudta őrizni — a harc tervszerű vezetése érdekében a csapatok egységes alkalmazását elrendelni. Ezen parancsok közvetítése azonban nehézségekbe fog ütközni, mert azon utak mentén kell történnie, amelyen a főcsapat időközben megakadt, egyes részek pedig mellékutakra letérve tűzharcba kezdtek, hogy az ellenséges osztagok és járőrök által tűz alatt tartott főcsapat oldalát biztosítsák. Minden esetben ezen parancsok rendeltetési helyre való jutása legalább is késedelmet fog szenvedni.

Ugyanezen nehézségeket találják a parancs vevői az ő intézkedésüknél, különösen akkor, ha a meglepett csapat a kényszer hatása alatt kiesett a kezükből. A nyugati dandár helyzete mindenesetre válságos és csak erős akaratú parancsnok és csak jól fegyverezett csapat képes szembeszállni vele. A keleti félnél alig szükségesek további parancsok a harchoz, mert a harchoz való fejlődés magától adódik az előnyomulási alakzathól és az egyes oszlopok feladata már előre világos: minden oszlop — harcscoport — a menetirányban előnyomul és amennyiben csak gyenge ellentállásra avagy ellentállásra egyáltalán

nem talál, a saját erőfeleslegével a szomszéd oszlop harszába oldalozólag avatkozik be. Ameddig a harszóportok előnyomulóban vannak, de legalább is menetvonalukat tartják, elég ideje marad a dandárparancsnoknak magát elhatározni, hol akarja a főerőt alkalmazni és hol akar — a többi csoportok helyzetével nem törődve — áttörni, ha ugyan ez már a mentőcsoportosításban nem jutott kifejezésre.

Az előnyomuláshoz alkotott oszlopok száma, tehát a harszaterület szélessége szoros összefüggésben van a saját erővel. A harszban való egységes erő kifejtés szempontjából a legajánlatosabb volna mindég csak oly kiterjedésben menetelni, mint amilyen széles kiterjedést a harsz alatt akarunk felvenni, mert ezáltal egy hézag nélküli arcvonalat érhetnénk el, ami ezen a terepen mindenesetre sokat jelent. A rendelkezésre álló utak nagy számánál fogva azonban bizonytalan az, hogy melyik utat választja az ellenség, ennél fogva bizonytalan az is, hogy melyik úton lesz ő található. Azonkívül az utak nem mindenütt mennek párhuzamosan, néhol közelednek egymáshoz, máshol ismét sokkal jobban eltávolodnak egymástól, mint amennyire ez kívánatos volna, úgy, hogy kényszerülve leszünk az előnyomulás alatt a harsz mértékén felül kiterjeszkedni. A főerő azonban mégis egy harszterüle-

ten volna összetartandó, melynek szélessége a főerőnek a harcban való kiterjedését ne igen múlja felül, a többi még számításba jöhető utat alárendelt erőkkel lehet megfigyeltetni, mely erőknek az oldalvédek feladata jut osztályrészül; vagyis a saját menetvonal tartásával a főcsapat oldalát biztosítani vagy legalább is az ellenség előnyomulását késleltetni, a fenyegető veszélyre harcizajjal figyelmeztetni és amilyen gyorsan csak lehetséges, azt jelenteni. Ezen osztagok különben a földérintést is szolgálják, kibővítik szélességben azt a területet, amelyen a saját erők mozognak és segítenek annak megállapításában, hogy mily kiterjedésben nyomul elő az ellenség. Ezáltal az is elháríttatik, hogy ellenséges erők közel a saját erőkhöz észrevétlenül elmeneteljenek, — amint ez békegyakorlatoknál az erdőben gyakran előfordult — ami sokszor igen válságos helyzetbe juttathat. A főerőhöz közelebb eső menetvonalakra, gyengébb gyalogsági osztagok, míg a távolabb esőkre kerékpáros és lovas osztagok fognak küldetni.

Egy ilyen menetesorportosítást mutat a 3. sz. vázlat.

Az erőknek kis területen való együttartása azon hátránnyal bír, hogy a harcot arcban kell vezetni. Átkarolások csak a harc folyamán sikerülnek, még pedig vagy az által, hogy a saját arcvonal az ellenség arcvonalát

véletlenül túlszárnyalja, vagy az által, hogy a harc folyama alatt átkaroló osztagok lettek hátulról bevetve. Részletharcokban itt az átkarolás mindenestre szerepet fog játszani, tervszerű bevezetése már az előnyomulás alatt (támadás két irányból) azonban sokkal nagyobb akadályokba ütközik, mint átlátható terepen; különben még ott is igen nehéz lesz esetenként az egyes különálló oszlopok együttműködése. Az áttekintés különben meglehetősen kizárja ott, hogy a menetvonalak eltévesztessenek, a hallható harcizaj iránya könnyen és gyorsan megállapítható; az összeköttetés elválasztott csoportok között lovasság által könnyen helyreállítható és szemrevételezők az ellenség helyzetéről, valamint a harc állásáról igen könnyen jó és megbízható híreket adhatnak; gyalogság és tüzérség, hála messzehordó fegyvereinknek, igen nagy ellentálló erővel rendelkeznek: amely körülmények az egyes harcvezetésre, dacára a többi nehézségeknek, kedvező befolyással vannak.

A felsőolaszországi mélyföldön hiányoznak ezek a segédeszközök. A menetvonalak — melyek legtöbbször különböző utak darabjaiból állanak — betartása sokszor igen nehéz, kiváló térképeket, nagy figyelmet és jó tájékozódóképességet kíván. Az utakkal ismerős vezetők megmutatnák ugyan az egyes helységek közötti legrövidebb összeköttetést, hogyan

értessük meg vele azonban a menetvonalat, mely különböző útvonalak részeiből van összetéve. A menetvonalnak időnkint való eltévesztése gyakran fog előfordulni és időtrabló kerülőknek, helytelen pontokon való fejlődésnek és gyakran helytelen arcvonalnak is lesz az okozója. Miután az áttekintés hiányzik, az összeköttetés felkeresése is igen sok nehézségbe fog ütközni, előre küldött vezérkari tisztek csak nehezen tudnak tiszta képet nyerni a harc állásáról és az ellenség helyzetéről, mert a csoportparancsnokok csak nehezen találhatók fel és ők maguk sem képesek a csapatot és a terepet megfelelően áttekinteni. Egy túlerővel összeütközött oszlop ellenállási ideje is jóval rövidebb lesz itt, mint a sík terepen, mert a fegyver hordképessége, az ő előlő, a támadást késleltető hatását nem érvényesítheti teljes mértékben. A különálló oszlopok összműködése tehát itt sokkal kevésbé van biztosítva, semhogy arra a harc alatti átkarolások terve építhető volna. Ennél fogva sokkal célszerűbb az erőket már a harc előtt is összetartani, mint őket csak a harc folyamán egyesíteni. Mindenesetre sokszor fog kelleni a harc alatt arcban verekedni a csapatnak, de mint az később ki lesz mutatva az áttörés lehetősége ezen terepen sokkal kedvezőbbnek mutatkozik, mint nyílt terepen.

Biztosítás.

A biztosítás a harcászati körletben megköveteli, hogy oly útrészek is figyelembe véssenek, melyek bár a menetirányban vezetnek, azonban átfutó saját menetvonallá nem állíthatók össze; — mert a sűrű úthálózatnál megeshetik, hogy az ellenség épen ezen útrészeket vette be a menetvonalába. Ennélfogva az elővédek kisebb osztagokat kötelesek oda kiküldeni. Miután ilyen kikülönítések gyakran előfordulhatnak — és mert a kikülönített részek csatlakozása — az utak különböző hosszúsága, a nehéz tájékozódás stb. miatt nincs mindig biztosítva — az elővédek általában erősebbek legyenek, mint a nyílt terepen.

Az elővéd egyes részei közötti távolságok általában kisebbek legyenek, mint jobban átlátható terepen, mert meglepő összeütközések a legkisebb távolságon nincsenek kizárva és a harcbalépő osztagok gyors támogatást igényelnek. A távolságok megrövidítését másrészt nem szabad túlságba vinni, mert esatornák, kerítések és a sűrű művelés hátráltatják a követő elővédrész, illetve főcsapat fejlődését és végeredményben mégis fontosabb, hogy a biztosítandó csapat rendezve lépjen a harcba, minthogy a biztosító csapat gyors támogatást nyerjen.

A mi nyílt terepünkön az elővéd részek

közötti nagy távolságokra nemcsak a nagyobb ellentállási idő, de az utána előnyomuló erők alkalmazásának sokféle lehetősége is befolyással volt; az elővédet követő erőket nem kell okvetlenül a közvetlenül előttük haladó erők erősítésére felhasználni, ha ezeket oldalt eltoljuk, gyakran sokkal nagyobb hatást érünk el. Ilyen eltolások azonban időt és a mélységbe való tagozódást, — ennél fogva az egyes elővéd részek közötti nagyobb távolságot követelik meg. A felsőolaszországi átláthatatlan mélyföld, a meglepetésszerű harckezdettel, valamint a rövid ellentállási idővel már eleve kiküszöböl minden messze elágazó **manővrozást** és ennél fogva jogosítottnak látszik, az egyes elővéd részek közötti távolságot tisztán az általuk biztosítandó testek kifejlődéséhez szükséges időtartam alapján kiszámítani.

Az alábbi jegyzet mutatja a számítás alapjául vett fejlődéseket (megteendő út).

Ha nehéz terep miatt 1^* számítunk másodpercenként, úgy szükséges

$\frac{1}{2}$ századnak (előjárőr), kb. 1. és $\frac{1}{2}$ I

1 és $\frac{1}{2}$ századnak (előhad, előjárőr nélkül) kb. 3 I

3 és $\frac{1}{2}$ századnak (erős előhad, előjárőr nélkül) kb. 7 I a kifejlődéshez. (Lásd 5. sz. v á z l a t.)

Ha az ellentállási idő, mint teljesen meghatározhatatlan — nem vétetik figyelembe és

az előnyomuló ellenségnek 1 I alatt 100* véte-
tik alapul, úgy a következő elméleti távolságok
adódnak:

Él: 150—200*.

Előjárór: 300—700*.

Előhad: Azon feltevés mellett, hogy
kettő zlj. elővédtartalék, vagy a főcsapat ki-
fejlődést kell biztosítani, kb. 1200—1500*.
A távolságok ennél fogva a Szolg. Szab. II.
rész által megadott legkisebb és középső távol-
ságok között vannak.

Meglepetések elkerülése végett itt még
inkább ajánlatos lesz, mint nyílt terepen, ha
a gyalogság éle lovasok vagy, ami még helye-
sebb, kerékpárosokat kb. 1 km. sebes jár-
módban előreküld. A kerékpáros ezen alkal-
mazásban a lovas felett azon előnnyel bír,
hogy ő zaj nélkül teszi meg az utat és ennél-
fogva a figyelmet kevésbé hívja fel magára,
mint a lovas, kit a patkócsattogás elárul;
ezenkívül az ő csekély szemmagasságából sok-
kal jobban láthatja be a szomszédos terepet,
mint a lovas, kinek szeme legtöbbször az
eperfa alsó ágaival van egy magasságban,
azonkívül a kerékpáros az ő nesztelen hala-
dása folytán sokkal jobban hall, sokkal ki-
sebb és kevésbé érzékeny célt mutat az ellen-
ségnek és éppen olyan gyorsan, ha nem gyor-
sabbban, vonhatja magát ki az ellenség hatás-
köréből, mint a lovas.

Ha az utak ily módon őriztetnek, ellenséges járőröknek és osztagoknak az utakról való elkanyarodása a mellékterepre idejében észrevétetik és jelentetik, úgy meglepetéseknek a sűrű művelésű terepen is eleje vehető. Az olasz művelésű terepen a felderítés nélküli hátsó kilátópontokról is igen értékes adatokat fog szolgáltatni. Mialatt a csapat kis távolságon meglepőleg bukkan az ellenségre és jelentése ennél fogva későn érkezik a vezetőhöz, addig egy az arevonál mögött fekvő kedvező kilátóponttól az ellenség sokkal hamarabb felfedezhető és telefon vagy kerékpáros útján a jelentés erről idejekorán beérkezhet. Ennek megfelelőleg lennének a gyakorlósági megfigyelőosztagok (Infanteriebeobachtungsstellen) alkalmazandók.

Összeköttetés.

Az elővéd tagjainak egymás közötti, valamint az elővédnek a főcsapattal való összeköttetése a számos útelágazás és az átláthatatlan terep miatt különös figyelmet igényel; mert biztosítócsapatok elvesztése vagy a főcsapatnak nem biztosított útra való térése ezen terepen sokkal súlyosabb következményekkel járna, mint más terepen.

Tisztán egy emberekből alkotott

Bizott még

nem biztosítja feltétlenül az összeköttetés megtartását minden körülmények között, mert hogy ha az ember pillanatnyi figyelmetlenség következtében szem elől tévesztette az előhaladót, úgy az út elágazásához érve nincsen módjában megállapítani, melyik útra térjen, ha az előtte haladót nem látja.

Ennélfogva a csapatnál meg kell honosodni, hogy minden útelágazás megjelöltessek papírszeletek, felírások, tördelt vagy lehántolt ágak, jelek mésszel vagy színes írónal. Ahol csak lehetséges, ajánlatos oly felírásokat alkalmazni, melyek a csapatotestet megrövidítve jelentik. Parancsközvetítők, szétugrasztottak és elmaradottak így könnyen az ezredhez találhatnak.

Az összekötő szolgálat szabályozása és felügyelete, legalább ott, ahol az elővéd részek közötti távolság nagy, egy lovasított tisztre ruházandó, kihez néhány lovas vagy lehetőleg kerékpáros osztandó be. Miután ő az egyes részek között gyorsan ide-oda mozoghat, mindenkor felismerheti, hogy az összeköttetés megvan-e és egyes lovasok avagy kerékpárosok felállításával a fontosabb útkeresztvezéseknél az útról való helyes letérést is ellenőrizheti, ahol pedig az összeköttetés elszakadt volna, ismét könnyen a helyes útra terelheti.

Az egyes oszlopok közötti összeköttetés is

nyer ezen a terepen fontosságában. Nyílt terepen ellenséges erőknek az oszlopok közé való beekelése rendszeren felfedeztetik még mielőtt ezen erő kisebb távolságról közvetlenül veszélyeztetné a saját oszlopok szárnyát és a legtöbb esetben azután az oszlopok összeműködése az ellenségre sokkal veszélyesebb lesz, mint ránk. A betolakodott ellenség mindkét szárnyán és néha még hátban is veszélyeztetve, miáltal csak igen kedvező terep és hárelviszonyok között fog az ellenséges hadvezetés ezen vállalatból az egész számára hasznot húzni. Ily kedvező feltételek, — mint pl. elfoglalása és megtartása egy az oszlopokat egymástól elválasztó magaslatnak — csak a saját vezetés által elkövetett goromba hiba folytán lehetségesek és ezért mint kivételek veendőek számításba.

A hiányos összekötő szolgálatnak másik következménye lehet, hogy egyes oszlopok visszamaradnak anélkül, hogy ezt a vezető parság tudná. Nyílt terepen még ez sem jelent veszélyt. Ha ezáltal egy oszlop azon helyzetbe kerülne is, hogy bizonyos ideig kénytelen lenne egyedül túlnyomó erő ellen küzdeni, úgy erre a feladatra oly terepen, mely a messzevivő lőfegyverek teljes kihasználását megengedni képes lenne. Az ütközet menete épen ily terepen lassúbb, az ellentállási idő nagyobb, a szomszéd oszlop pedig legtöbbször

még idejekorán fog a harcba beavatkozni, hiszen nagyon messzire nem maradhatott le. Igen hatásosan avatkozhat be a harcba, mert a terep megkönnyíti a parancsnokának a tájékozódást a helyzetről és meglehetősen biztos alapot nyújt az elhatározáshoz.

Sokkal érzékenyebbé válhat az oldalösszeköttetések hiánya a felsőolaszországi terepen. Ellenséges erők behatolása két saját oszlop közé egy megfigyelés nélkül hagyott úton rendszeren csak akkor ismerhető fel, midőn az ellenség az egyik oszlop oldalát a legkisebb távolságon meglepte. A szomszédos oszlop mindenestre felriasztatik a harcizaj által, de mielőtt az az okot és a helyet helyesen megállapítja, mielőtt egy megfelelő összekötő utat talál avagy elhatározza magát a megművelt terepen keresztül hatolva a harcba beavatkozni, egyszóval még mielőtt a harc helyén megfelelő erőkkel megjelenne, ott az egész harcára kedvezőtlen részletdöntés történhetett meg. (Lásd 6. vázlatot.)

Hasonló a helyzet, ha az egyik oszlop a másikkal szemben nagy tért nyer. Itt is a kisebb ellentállási idő túlerőben levő ellenség ellen játsza a főszerepet, az összeesapást hamar követi az átkarolás és az elkülönített oszlop könnyen vereséget szenvedhet, addig míg a visszamaradt szomszédos oszlop beavatkozhat.

Az összeköttetést tehát a legnagyobb figyelemmel kell kezelni. Ha a keresztülfutó utak saját oszlopokkal vannak megszállva, úgy csak az összekötő osztagok beiktatása marad hátra a nem keresztülfutó párhuzamos utakon. A menetbiztosítás megbeszélésénél említettett, hogy már az elővédek kötelesek kisebb osztagokat ilyen utakra kiküldeni. De mert a főcsapat erre nem mindig számíthat és mert az elővéd által kiküldött ily csapatok gyengék is lehetnek, ajánlatos, hogy ily biztosító csapatokat a főcsapat is iktasson közbe. Miután ezen osztagoknak ellentállást is kell kifejtetni, kívánatos ezen célra gyalogságot alkalmazni. Másrészt gyalog osztagoknak gyakran nem lesz lehetséges, hamarosan csapattesttükklöz vagy az őket kiküldő parsághoz visszatérni, különösen akkor, ha a menetvonaluk nem a kiküldő oszlop menetvonalába torkollik. Ha a szomszédoszlop menetvonalára kerülnek, fel lesznek tartóztatva és csak nagy késéssel érik el az eredeti menetvonalat. Ennélfogva ezen szolgálatra leginkább kerékpáros osztagok felelnek meg.

A szomszédos oszlopok elmaradásának megállapítására összekötő járőröket kell (kerékpáros, lovas) kiküldeni, a meglevő összekötő utak felhasználásával, ez ugyan átlátható terepeen is elő van írva, de igen gyakran a könnyebb viszonyok folytán egyszerű-

sítve lesz vagy egészen elmaradhat. Miután a parancsnok figyelme sokfelé igénybe van véve, minden nagyobb oszlopnál egy tiszt köteles az összekötő szolgálat állandó vezetéséről gondoskodni és a kiküldött járőröket és osztagokat nyilvántartani, ezen célból kerékpárosok és ha csak lehetséges, a főesapat élén beosztott kerékpárosztagek osztagdók be hozzá.

Az ütközet.

Ha az ellenséget egy már régebben előkészített állásban kell megtámadni vagy a saját állásba előnyomult ellenséget kell ellenlökéssel kiverni, úgy az „Abwehrschlacht“ című utasításban foglaltak mérvadók.

Az ezeknél lejátszódó harcok a sűrű összefüggő itáliai szőlőműveléssel borított részekben alig képzelhetők el másként a találkozó harenál, melynél azonban a támadásnak legtöbbször érvényre kell jutni. Ha az ellenfelek egyike rövid időszereű harcot akar folytatni, úgy ezt csak ott teheti, ahol a terep kilövést és áttekintést nyújt, vagy ahol magaslatok dacára a sűrű művelésnek megfelelő bepillantást engedélyeznek az előtérbe. Ahol ezen előnyök hiányoznak, ott szükséges lesz még védőtermészetű feladatokat is rajtaütés-szerű előmenettel megoldani.

Ezáltal az ütközet ismét megtartja találkozó harc jellegét. Az ütközet ezen faja a sűrű műveléssel fedett mélyföldön jellegzetes.

Az oldalakból való megfigyelés majdnem mindenütt ki van zárva, a lovasság pedig még ember- és loáldozatok árán sem képes az ellenség első zárt biztosító vonalán átjutni. A magasabb parságok tehát csak annyit fognak megtudni, hogy az ellenség közeledik avagy állást foglal és becslés útján állapítják meg, hogy kb. hol lehet az összetalálkozás, az azonban, hogy ellenséges századok, avagy dandárok nyomódnak-e elő, rendszeren felderítetlen marad.

Találkozás.

Az elővéd. Az oszlopnak a menetalakzathból a szélesebb alakzatba való időelőtti átmenete még akkor sem ajánlatos, ha az ellenséggel való összetalálkozás helye meglehetősen biztossággal előre meghatározható, mert minél tovább tart a menet toronyiránt a sűrű művelés alatt álló terepen, annál inkább elhúzódik az előnyomulás, annál nagyobb lesz a rendezetlenség. Ha a távolságok a helyzetnek megfelelően vannak számítva, úgy nincs semmi ok arra, hogy az elővéd tartalék időelőtti fejlődjön. Az előjárőr és előhad azonban már a ta-

lálkozás előrelátható közeledéskor kénytelenek lesznek kifejlődni, amely kifejlődésnél a 7. sz. vázlaton feltüntetett alakzatok jöhetnek tekintetbe.

Az előjárőr és előhad menete magától lassúbbodik ezután és ezáltal az elővéd tartalékhoz illetve a főcsapathoz való távolság is csökken.

Az előjárőr.

Ha a fölfejlődött előjárőr előnyomulása alatt, pl. a legközelebbi útkanyarulatnál elleneséges gyalogság tüzet nyit rá és az előjárőr nem tudja határozottan, hogy a most láthatóvá vált ellenséget követik-e nagyobb erők, úgy feltűzött szuromnyal, készenlétben tartott kézigránatokkal és legmélyebb irányzékállással — folytatnia kell az előnyomulást.

Ha azonban biztosan tudja az előjárőr, hogy túlnyomó ellenségre bukkant, úgy ajánlatos a kutatókat bevonni és tüzelésre készen fekvő az ellenséges első vonal előretörését és a saját előhad beérkezését bevárni. Az előhad a lövések által figyelmessé téve szintén fölfejlődik és folytatja előnyomulását. A tüzelésre készen fekvő előjárőr kilövése a művelés sűrűsége szerint különböző lesz. Véletlen körülmények — mint terephullámok, amilyenek a mélyföld keleti részében élvétve elő-

fordulnak, — vagy fanélküli szántóföldek elérése stb. — néha több 100*-el megjavíthatja a kilövést, ott azonban, ahol a művelés megszakítás nélkül sűrű és teljes levéldíszben van, — a kilövés legfeljebb 100—150* lesz. Az utolsó eset, mint jellegzetes, a találkozó harc alábbi vázolásánál alapul szolgál.

Az ágak és levelek zörgése a figyelmes rajvonálnak elárulja az ellenség közeledését és amint ez határozottan felismerhető, a közeledőt tüzzel és kézigránáttal elárasztja. Ha azonban sikerül az ellenségen rajtaütöni és az mindjárt visszavonul, úgy az előjárór addig üldözi tüzzel a visszavonulókat, ameddig csak látja, gyenge erővel utánanyomolni nem volna célszerű, mert lehetséges, hogy az ellenség első gyenge rajvonalát egy másik erősebb követi.

Nem sikerült az ellenséget meglepni, — mert a tűz az ő kutatóira már túlkorán megnyitott, — úgy ő vagy kúszva vagy erőlesen előretörve kilövést keresni, a tüzet arcvonalunk ellen viszonzni fogja és a szárnyak ellen kisebb csoportokat küld ki.

A harc az erdei harehoz hasonlóan fejlődik ki és úgy is kell keresztül vinni, mint egy erdei harcot. Hosszú tüzelés ily kis távolságon a megsemmisüléshez vezetne; a parancsnokok erőyesebbike — vagy az, amelyiknek sikerült a rajtaütésszerű tüzzel, vagy a saját nagyobb

arevonala bekanyarítással stb. előnyt elérni és ezért — a szuronyhoz folyamodik. Ha az ellenség indul rohamra, úgy az előljárór kötelessége a löfegyver hatását az utolsó pillanatig kihasználva a rohamot felvenni és állását az előhad beérkezéséig megvédeni.

Ha a saját rajvonala rohamozott, úgy ez legtöbbször azért történt, hogy a szembenálló ellenség visszavetésével a tarthatatlan helyzetnek véget vessen, ez az előljárór védőfeladatának — az elért vonal tartása az elővéd kifejlődése és beérkezéséig — támadószellemben való megoldása.

Ha az ellenség visszavetett, akkor az előljárór paranesnoka minden céltalan utána rohanást szüntessen be és tüzzel üldöztesse, a további előnyomuláshoz várja be az előhad beérkezését. Csak kutatók követik az ellenséget látástávolságra rövid darabon. Őket messze előre küldeni több hátránnyal bírna, mint előnnyel. A legnagyobb előny az érintkezés megtartása és a visszavetett ellenség folytonos fenyegetése. Ez azonban csak addig előny, míg a visszavonuló — ami előrelátható — utánuk előnyomuló csapatok által fel nem vétetnek. Azután hátránnyá válik, mert a visszafordulásra kényszerített kutatók a saját rajvonala arevonala felé mennek és annak tűzébe kerülnek. Eltekintve az eskölesi hatástól és az okozott veszteségtől az a hátránya

is van, hogy a saját várakozó rajvonal a tűz megnyitására csábítva, az utána nyomuló ellenséget — melynek ez a tűz szánva volt, figyelmezteti — és az ellenség meglepése nem sikerül. Az a megjegyzés, hogy a kutatóknak nem szabad visszafordulni jogosulatlan, mert ezek egy mint előnyomuló ellenséges rajvonal már csak azért sem vehetik fel a küzdelmet, mert a saját előjárór megállt. Ha azonban az ilyen kutatók csak látástávolságra mennek a rajvonal elé, úgy mindig mint saját embereink vannak szem előtt, kikre löni nem szabad és így visszajövetelük felesleges lesz. Ha a kutatók az ellenséget megpillantják, úgy az „ellenség” jelzést adják, mire a rajvonal a kutatók vonalába fut, vagy kűszik és a tüzet megnyitja.

Előhad.

Ha az elővéd nem maradt túlságosan le, ha fejlődését idejében előkészítette és ha az első lövések után azonnal megalakította a rajvonalát, akkor a legtöbb esetben idejében avatkozhat be az előjárór hareába. Ha az előjárór esetleg visszavonulóban találhatik, akkor a saját előnyomulás megszakítása nélkül az előhad által ismét előreviendő.

Az előhad feladata tehát védő természetű, mely azonban dacára, ennek még pedig több

jogosultsággal, mint az előjárórnél támadás-szerűleg oldandó meg, anélkül, azonban, hogy ebből egy előre való túlrohanás következne. Gyakran természetes szakaszok — amelyek itt mint keresztbehaladó útrészek, patakok, esatornák, helységek, házcsoportok és fedetlen terepsávok fordulnak elő — az előhad előnyomulásának határát alkotni, ahonnan csak később t. i. ütközetterv megállapítása után történik az előnyomulás.

Elővédtartalék.

Amint az előhad az elővédet, úgy az elővédtartalék is támadásszerűleg köteles az előhadat segíteni, amint ennek harcra egy előre meghatározott vonalon vagy az ellenség ellentállása miatt nem megállapodott. A segítség ezen módozata még később lesz megbeszélve.

Az ütközet terve.

Mint az már az előnyomuláshoz való csoportosításnál megbeszéltetett, a felsőolaszországi mélyföldet jellemző találkozási harc gyors és erélyes eselékvést követel. Az egész parancsnokának semmiesetre sem áll sok idő rendelkezésre az ütközet tervét megállapítani, hiba lenne; az ütközet tervét esetleg az elővéd harcának kimenetelére építeni, mert ezáltal

egy gyors ellenféllel szemben a kezdeményezés elveszne.

Inkább mint más terepen kínálkozik itt egy már kész tervvel a harcba lépni, tehát már oly csoportosítással előnyomulni, amilyennel harcolni akarunk. Harcászati szempontok a szomszéd oszlopokhoz való helyzet és sokszor a terep, valamint az úthálózat a csoportosítás megválasztását megkönnyítik: ahol azonban ezen körülmények hiányzanak, ott a parancsnoknak szabadon kell a csoportosításra magát elhatározni és ha nem is mindég a **legjobb**ra határozza el magát, tartsa szem előtt, hogy ezen a terepen inkább, mint másutt már a **jó** elhatározás is megfelel, ha ez vasakarattal és kiméletlenül lesz az ellenséggel szemben keresztülvive.

Átkarolás.

Ezen a terepen nem kell kizárólag az átkarolásra törekedni, mint a nyílt terepen, mert az áttörés esélyei sokkal kedvezőbbek, mint ott. Ha azonban átkarolás szándékoltatik, akkor a főerő már jó előre a szárnyon helyezendő el. A dandárig bezárólag azonban a legtöbbször csak arról lesz szó, hogy az oszlopok főcsapatait az előnyomulási irányban támadásszerűleg harcba vessük és az ezen idő alatt átkarolásra vagy áttörésre kinálkozó al-

kalmat kihasználni. A tér és erőviszonyok a lehetőségek számát úgyis korlátozni fogják az ütközet tervének megalkotásánál. Ha a dandár a tekintetbe jövő menetvonalak szerint 2, esetleg 3 oszlopot volt kénytelen alkotni, úgy a főesapat alig pár zászlóaljra olvad le.

Minden oszlop előjáróra csak gyenge lehet, harci ereje a fent vázolt háreviszonyoknál fogva igen gyorsan fölhasználódik. Az arcvonal fedezésére azáltal, hogy egyes gyenge osztagok a kimagasló pontokat birtokba veszik és így a döntő hárehoz erőt takarítunk meg, ezen a terepen lehetetlen. Nyílt terepen a rajvonal az időnyerésért folytatott küzdelemben hamar elég erős, mert a fegyverhordképessége az ellenséget távol tartja, előnyomulását hátráltatja és az egymástól több 100*-sel elválasztott oszlopok kölesönös tüzzel való támogatását lehetővé teszi.

A felsőolaszországi mélyföldön azonban az egymástól csak 100*-re elválasztott osztagok is gyakran nem támogathatják egymást közvetlenül, mert sem egymást, sem a szomszéd oszlop ellenségét nem látják és aligha tudják, mi megy a szomszédnál végbe.

Itt nem lehet ritka rajvonalakkal boldogulni, itt a rajvonalat erősre kell tartani, különben szétszórják, mielőtt egy átkaroló támadás érvényre jutna. Arc és átkaroló esapatok egész más elosztást igényelnek itt, mint a mi-

lyenhez mi a mi terepünk szerint szokva vagyunk. Egy dandár főoszlopából, mely az elővéd kikülönítése után még 4—5 zlj.-ből áll, egy erős arcesoport alakítása után nem sok marad vissza — talán 1, talán esetleg 2 zlj. Ha az arevonat kitart, vagy előnyomulóban van, akkor teljes joggal törekedhet a dandárparanesnok ezen tartalék átkaroló hatására, de messze oldalt kell ezt kivezettetnie, vagyis kezéből a terepen teljesen kiadni, hogy oldalharcvonalba kifejlődve, a feltételezett ellenség szárnya ellen alkalmazhassa? Jobbnak látszik a tartalékot az arcesoport szárnya mögött lépcsőben hagyni. Ha eljött az ideje és nem talál ellenséget maga előtt, úgy az átkarolás keresztülviteléhez bekanyarodik, anélkül, hogy a paranesnok ezért a harc egész idejére kezéből kiadná és az arcesoporttal az összeköttetést elvesztené.

Ez a terep az egyszerű határozott harcmodort kívánja és kényszerít a korábbi idők egyszerű harevezetésére, amely szintén csak a közelharca és a szűkebb zárt arevonatra számított. (Lásd 8. sz. vázlatot.)

Az áttörés.

Mint már említettett, ezen a terepen nem az átkarolás az egyedül célra vezető út az eredményhez. Amennyiben kénytelenek vol-

tunk az arcvonalat keskenyebbre és erősebbre venni, mint ahhoz a nyílt terepen szokva voltunk, annyiban csökkent is a kilátásunk az átkarolásra. Ha az ellenség szélesebb arcvonalat választott, úgy valószínű, hogy az átkarolást kísérli meg. Ebben az esetben az arcesoportnak — hála erősségének — áttöréssel kell a döntést kierőszeokolni. Az erre való kilátások később fognak tárgyalatni. (Lásd 9. vázlatot.)

Lássuk, hogy ezen terep sajátosságai mennyire befolyásolják a más hadműveleti terepen megszokott alakzatokat.

Itt a gyalogsági harc legtöbbször egy lehetőleg élénk tűz leadásából áll, még pedig oly kis távolságon, amely távolságot a támadó nyílt terepen egyáltalában nem, vagy csak hosszú nehéz harc és tartalékai nagy részének felhasználásával érhet el. Hasonlít tehát a nyílt terepen folytatott harc végső jelenetéhez. Ennélfogva kézenfekvő volna, hogy a harcalakzat a nyílt terepnek közvetlen a roham előtti harcalakzatához hasonló legyen, vagyis csak egy sűrű rajvonalból álljon. Erre a végső harcalakzatra egyáltalán nem kell főrekedni, mert csak a kényszer hatása alatt lettek a tartalékok egészen vagy legnagyobb részt felhasználva. Ezt meg kellett tenni és meg is lehetett tenni, mert egy hosszas küzdelem végjelenete előtt áll, nem pedig mint a

mi esetünkben a kezdetén egy harenak, mely igen sok meglepetést rejt magában.

A harcalakzatnak minden esetre lehetővé kell tenni, hogy mindjárt a tűzharc kezdetén sok löfegyvert alkalmazhassunk az ellenség ellen, tehát egy sűrű és erős rajvonal kívánatos. Célszerűtlen azonban ezt olyan formán megalkotni, hogy a század mindjárt 3—4 szakaszát, a zlj 3 vagy 4 századát küldje tűzvonalba.

A sűrű művelés megnehezíti a rajvonal egységes összetartását. Minél huzamosabb ideig tart a sűrű művelés közötti előnyomulás, annál kevésbé lesz elkerülhető, dacára az iskolázásnak és a fegyelemnek, hogy a rajvonal egyes részei megritkuljanak és hézagok támadjanak.

Ily kis távolságon való harenál és ily terepen az alparanesnokok elhatározó képességére lesz szükség, hogy egy pillanatnyilag kedvező helyzetet önállóan kihasználhassanak. Egy ügyes ellenfélről feltételezhető tehát, hogy ahol gyengébb helyet, vagy gyengébb tüzelésre talál, azonnal a szuronyhoz folyamodik és ott a saját rajvonalba lyukat vág, ami az arevonal teljes áttöréséhez, illetve felsodorításához vezethet.

Ilyen közbejött esemény csakis közel levő tartalékok gyors alkalmazásával hárítható el. Szükségünk van tehát, nemesak egy erős raj-

vonal, hanem majdnem mindenütt jelenlevő tartalékokra is.

Ily közbejött eseményektől nemesak az arevonalban, de a szárnyakon is tartani kell. Seholy sínesenek a szárnyak annyira veszélyeztetve, mint egy ilyen beláthatatlan terepen. Ha az ellenség arevonala hosszabb, akkor bekanyarodása ismét egész arevonalaunk felsodorításához vezethet. Ebből ismét azon követelés következik, hogy arevonalaunkat lehetőleg kiterjesszük. A döntés ezen két ellentétes követelmény között csakis a rövid és erős arevonala eshetik. Egy széles arevonala kötött erővel csakis az erősség rovására alkotható, anélkül azonban, hogy ezáltal elhárítható volna, hogy az ellenség egy még szélesebb arevonala alkosson; különben is az átkarolás következményei kevésbé veszélyesek, mint az áttörései és mindég a veszélyesebb ellen kell védekezni.

A felsőolaszországi mélyföld eltakaró sűrű művelésénél csakis a fegyver lögyorsaságával kell számolnunk, hordképességével csak annyiban, amennyiben a tartalékok az elől levő rajvonala leadott tűz egyes véletlen találatainak vannak kitéve. Lényegében egy gyorstüzelő fegyverrel állunk szemben, mely csakis kis távolságra használható ki.

Ily terep és háreviszonyok mellett az áttörés lehetséges, sőt igen valószínű. Kétségen

kívül leghatásosabb módja is a döntésnek, mert a visszavonulási vonalakat, melyeket az átkarolás csak veszélyeztet, közvetlenül birtokba keríti, az áttörött fél erejét két részre osztja és az egységes arcvonalvezetést kérdéssé teszi. Sikerül az áttörés, úgy következménye nemcsak harcászatiilag, de hadműveletileg is sokkal nagyobb, mint egy sikerült átkarolásé.

Hadseregünk legfényesebb eredményeit áttöréssel érte el a yilágliahorúban. A feltételek ezen a terepen kedvezőek hozzá, így elég ok forog fenn arra nézve, hogy ki is használjuk.

Azonban az ellenség is erre fog törekedni és ezért az első követelmény a harcalkzat iránt, erős arcvonal. Ha ezáltal az arcvonal keskeny lenne és az ellenség átkarolásra törekedne, akkor megfelelő helyen való áttöréssel feleljünk.

Fenti megfontolások alábbi alakzatokhoz vezetnek:

a) a századnak egy olyan arcvonalterület jut, mely kettő szakaszának oly sűrű rajvonalba való fejlődését engedi meg, amilyen az itteni terepen lehetséges. A közbenső fák stb. aligha engednek meg nagyobb átlagos sűrűséget, mint 1 és $\frac{1}{2}$ -re 1 ember, 200 puskalétszámmal tehát 2 szakaszra — 100 puská — 150° arcvonal terület jutna. A kötelékben levő

századot tartaléka egy sorban oly távolságra kövesse, mely kisebb mint az a távolság, amelyen az ellenséget legelőször megpillantani és a tüzet megnyitni lehet. Ez esetben a tűz megnyitásakor a tartalék közelebb van a rajvonalhoz, mint az ellenség. A művelés sűrűsége szerint ezen távolság $50-100^*$ lehet.

A szd.-tartalék a tűz megnyitásának pillanatában (ha ez előre látható már előbb) előreszalad, hogy a rajvonalba érkezve annak, a nekirohanáshoz a legnagyobb sűrűséget adja, vagy annak sűrűségét az ellenség nekirohanásának kivédéséhez helyreállítsa. Természetes, hogy — dacára, hogy láthatatlan — az előreszaladás ideje alatt a tűz megkezdésénél nagyobb veszteségnek lenne kitéve, mint a fekvő rajvonal, de míg egyrészt ezen veszteségektől a netán rohamozó ellenség sem lesz megkímélve, másrészt a tartalék erkölcsileg még nem szenvedett, tisztjeinek kezében van, tehát dacára a számottevő veszteségeknek, még jól megteheti ezt az ugrást.

Itt megengedhető volna a kérdés: ha a századtartaléknak azonnal tűzbe kell mennie, miért azt akkor $50-100^*$ -re visszatartani?

Egyrészt nem lehetséges a túlsűrű rajvonalban való előnyomulás, mert az állandó oldalt való nyomáshoz — az arcvonal kiszélesítéséhez — tehát gyengítéséhez vezetne. Másrészt a tartalékoknak a második vonalban való

viSSzatartásának célja, hogy sűrűn művelt terepen való előnyomulás alatt elkerülhetetlenül támadt lazulást és hézagokat kitölthessék. Ha a tartalék a rajvonalat közvetlenül követi, úgy mindkét vonal hézagai fedni fogják egymást, míg ha a tartalék kissé hátrább marad és önállóan hajtja végre az előnyomulást, csak a legritkább esetben fordul elő, hogy a hézagok fedezzenek. Ennélfogva megmarad a lehetősége annak, hogy az elülső vonal hézagain kitöltse. (Lásd 10. vázlatot.)

Önálló századnak a szárnyak biztosítására is tekintettel kell lenni, ennélfogva a tartalék egyes részei lépesőben fogják követni. (Lásd 11. vázlatot.)

Kötélékben levő zlj.-nak harecsoportja feladatához viszonyítva lenne a harcterület kiutalandó. Egy szándékolt átkarolás nagyobb arevonalra jogosít, az áttörés kisebb arevonalat kíván, a döntésre hivatott csoportoknak keskenyebb, míg a többieknek szélesebb arevonalat kell venniök. (Lásd 12—14. vázlatokat.)

A századnak kiutalt arevonalterületen aligha fog a saját 200 puskánál több egysorosan helyet találni, addig míg a veszteségek hézagot nem támasztottak. Egy ilyen sűrű rajvonal elég erős arra, hogy egy ellenséges nekirohanást tűzzel visszautasítson és képes a saját tűz hatását szuronynyal kihasználni.

Kivánatos, hogy a zlj. tartalékot se le-
gyünk kénytelenek mindjárt a harc kezdetén
bevetni, mert ezen a terepen a harc nem, egy
a harc helyzet lassú megváltoztatásával járó
szívós és tartós küzdelem képét fogja mutatni,
mint nyílt terepen. Gyors és egymást követő
térben és időben elválasztott eredmények és
visszavetések ingadozó jelleget adnak neki,
mely szükségessé teszi állandóan tartalékok fe-
lett való rendelkezést. Ennélfogva kivánatos
és keresztülvihetőnek is látszik, a harc kezde-
tén bevetett tartalékokat, melyek rövid harc-
mozzanatoknál közreműködtek, ismét kivonni,
ha a pillanatnyi cél eléretett. Elgondolható pl.
egy ellenséges nekirohanás kivédése és a tűz-
zel való üldözés végrehajtása után az esetleg
bevetett zlj.-tartalékot, amint az előnyomulás
ismét megkezdődik, megállítani és ismét mint
második vonalat utánavezetni.

Nagyobb testek harcalakzata a zlj.-kéből
adódik. Ezeknél is keskeny arcvonalon való
mélységbe tagozódásra, a szárnyak biztosítá-
sára és a harcvonalak közötti rövidített távol-
ságra kell súlyt helyezni.

A harcvezetés.

A harcvezetésnek egy terepen sem kell
annyi nehézséggel megküzdeni, mint ezen. A
harcvezetés alapját itt is épenúgy, mint
másutt, világos elhatározás és akarat, a saját

helyzet ismerete és az ellenséges intézkedések idejekorán való felismerése képezik.

Az elhatározásról és akaratról nem lehet semmi újat sem mondani, azonkívül hogy itt inkább, mint másutt, csakis az erélyes egész rendszabályok biztatnak eredménnyel és minden félrendszabály szigorúbban büntetendő, mint másutt.

A helyzet ismeretével azonban legtöbbnyire gyenge lábon leszünk. Saját szemmel csak kevés lesz látható, mint kilátópontok csak épületek, temlomtornyok jönnek tekintetbe, azonban innen is csak kevés betekintés nyerhető a sűrű művelésbe és nagyobb testek arcvonalánál nem teszik lehetővé az egész helyzet áttekintését. Léggömbtől szintén kevés várható. Helyzet tudósítások és jelentések szintén nagyon meg vannak nehezítve, mert az alparancsnokoknak (ho.-ddr.-par.) sincsen áttekintésük csapataik helyzetéről. Időnkint ezred, sőt zlj. parancsnokok sem lesznek tisztában osztagaik helyzetével. A legtöbb parancsnok csak azon arcvonalszám helyzetével lesz tisztában, melynek közelében tartózkodik, mivel azonban az arcvonal más részein a helyzet egészen más lehet, — téves helyzetjelentések gyakran előfordulhatnak. A helyzetek gyakori változása folytán ezen a terepen ilyen jelentések beérkezésükkor sok esetben már túlhaladottak.

Az ellenség intézkedései még kevésbé ismerhetők fel. A harc alatti felderítésnek majdnem áthághatatlan akadályokkal kell megküzdeni, mert a művelésben rejtőző csapatok egyáltalában nem, az utakon tartózkodók pedig csak kivételesen kedvező véletlenek folytán láthatók, de akkor sem fedezhetők fel teljesen. Az ellenség intézkedéseit csak akkor vesszük észre, mikor már azok hatását érezzük, a magasabb parancsnok pedig csak akkor tudja meg, ha a csapat, vagy segített magán vagy visszavonulóban van.

A magasabb parancsnoknak tehát nagyjában a harc tervszerű vezetésének összes feltételei hiányoznak, befolyása a harc menetére aligha áll egyébből, mint tartalékai bevetéséből a viszonyok kis mértékben való ismerete alapján. Visszatérünk tehát a már előbb mondottakhoz, hogy a harc tervének már az előnyomuláshoz való csoportosításban kifejezésre kell jutni és ehhez hozzátesszük, hogy a harevezetés alig tud ezen a terven már változtatni. A magasabb harevezetés tehát meg lesz szorítva és az alparancsnokok lépnek itt inkább, mint másutt előtérbe.

A harc helyzetek gyors változása folytán az önálló cselekvésnek tág tere nyílik. Ahol az áttekintés csak 100^x vagy még kisebb, ott a század, de már a szakaszparancsnoknak is önállóan kell magát az előreszökésre elhatá-

rozni, mert az előljáró az alkalmat nem ismeri fel és talán az arcvonalt más részén nem is kedvező erre a helyzet. Természetesen gondoskodni kell arról, hogy ez az előretörés ne maradjon elszigetelt és hogy eredménye kihasználtságos. Ez csak akkor érhető el, ha a törekvés: előrejutni mindenkit áthat, ha a szomszédok és a tartalékok minden előnyomuláshoz azonnal csatlakoznak.

A harcvezetés itt elkerülhetetlen különbözőségei mindenesetre sok meglepetést és ingadozást vonnak maguk után.

Az az alparancsnok, amelyik az ellenséges arcvonaltak hézagára vagy ritkább részére akadt, előresiet, az első ellenséges vonalat áttöri, egy esetleg mindkét oldalra bekarrodik és az ellenséges arcvonalt egy részét visszavonulásra kényszeríti. Még mielőtt egy saját tartalék a nyert hézagban való egyenes előremenetellel az áttörést biztosíthatná, ellenséges tartalékok ellentámadnak a bekarrodott részeket oldalba fogják és visszavetik, míg saját tartalék a harcot ismét helyreállítja.

A harc vezetésébe egységességet hozni nincs más mód, mint minden résznek előre való törekvése, vagy lemondása az alparancsnokok öntevékenységéről. Természetes, hogy a magasabb parancsnoknak kellene az ilyen döntő események kezdeményezését fentartani,

de mely parancsnokság gyakorolja ezt a jogot? Csak ha az egész parancsnoka tenné ezt, lenne egységesség a vezetésben, — ez azonban kétségtelenül lehetetlen.

Csoport és ezredparancsnokok sem tudják megítélni, mikor van itt az előnyömulás pillanata, ez egyáltalán nem jön minden részre egyformán és azonnal ki kell használni, mert a kedvező alkalom nem tart soká. Tehát csak egy megoldás marad: aki kedvező alkalmat talál, kihasználja, mindenki törekedjen előre és támogassa a támadót.

Az ilyen egyes lökemek összesége viszi végül — az ellenhatású visszavetések leküzdése után — az egész arcvonalat vagy annak egy tekintélyes részét egy darabbal előre. Minél inkább vannak az alparancsnokok az önállóság ezen módjától áthatva, annál nagyobbak lesznek mélyföldön a távolságok azon részek között, melyeknek előrejutása lehetséges volt és azok között, melyek nem jutottak előre, annál rendezetlenebb lesz az arcvonal, annál áttekinthetlenebb a helyzet.

Nem szabad tehát az önállóságnak a szélsőségig előretörni. Itt egy időpont adódik ismét, mely a magasabb vezetés beavatkozását kívánja. Ez akkor megfelelő, ha az előnyömulásnak átmeneti célokat tűz ki, vonalakat vagy szakaszokat jelöl meg, melyek elérésére elsősorban kell törekedni. Ezzel a harcot szá-

kaszokra osztja, melyek mindegyike az arcvonal kiegyenlítéséhez és a csoportok helyes egymáshoz való viszonyának helyreállításához vezethet.

A magasabb vezetés beavatkozásának a legfontosabb pillanata a tartalékok döntő bevezetése. Ha a saját arcvonal nagyobb része nagyjából előnyomulásban marad, úgy az említett egyik szakasz megnyerésével talán alkalom nyílik a tartalékokat előrehozni és áttöréshez bevetni. Nem megy vagy csak kisebb része megy a saját arcvonalnak előre, míg a túlnyomó része csak tartja magát vagy épen visszaszorított, úgy a tartalék erélyes bevetése ott, ahol épen kéznél van, lehetővé teszi más csoportok sikertelenségét javítani és a fölény kiragadását az ellenség kezéből.

Ha átkaroló csoportok közreműködése terveztetik vagy a tartalékokat akarjuk átkarolólag bevetni, úgy a fentemlített szakaszok megjelölése az arcban való előnyomulás részére különösen szükséges lesz, hogy ezáltal az összeműködés térben szabályoztassék.

Mégis egy időnkénti szakaszról — szakaszra való parancsadás — különösen ezen a terepen technikailag alig lenne keresztül vihető, mert az összes alparancsnokok részére a parancsok többszörös kiadását tenné szükségessé, ami itt annál nehezebb lenne, mert ezen parancsnokok nehezen találhatók fel és

mert az egész parancsnokának hiányzik a helyzet fölött a teljes áttekintés. Az eredeti intézkedésben azonban az elérendő célokön kívül, közbeeső vonalak is megjelölhetők. A csoportosításnak ezen szakaszok elérését kölesőnösen lehetővé kell tenni, aminél azon csoportra (oszlopra), amelytől a döntést várjuk, bizonyos mértékben az irányosztág szerepe jutna.

A találkozó hareról szóló fenti megfigyeléseket alábbiakban összefoglaljuk.

Felvonulásnál az összes menetvonalak kihasználásandók, melyek a fejlődési területet nem lényegesen túlszárnyaló szélességben az ellenség felé vezetnek.

Egy harcervnek a gyorsan lefolyó elővédharc alatti megalkotásához idő és a helyzet áttekintése hiányzik. Ennélfogva főbb vonásaiban már a harc előtt meg kell alkotni és a felvonulás alatti csoportosítást a harcscoportoportosítással megegyeztetni.

Egy erős arcvonal jelentősége itt különösen előtérbe helyeződik, miért átkarolásokra nem sok erő marad vissza.

Az áttörés itt nem kilátástalan, sőt sokkal inkább jogos arra törekedni.

A harevezetés igen nehéz. Az alparancsnokok önállóságának nagy tét hagyandó.

Más fegyverek.

Géppuskák. A géppuska már az előjáróról beosztva az ellenséggel való összeütközésnél az út hosszában pusztítólag fog hatni, ha oly ellenséges oszlopra találunk, mely pillanatnyilag csak nehezen tud a melléktépre letérni.

Betörésnél gyorsan az ellenséges arcvonalt hézagába előretörve, azt oldalazó tűzzel kibővíti. Másrészt a legerősebb tűzhatást engedi meg az esetleg betörő ellenséges részek ellen. Átvágóan hat helység-harcoknál szűk utcákban.

Kézi géppuskák ennél fogva az első vonalban kis tartalékoknál osztandók el; a többi géppuskák, csoportokban döntő pontokon vetendők be.

Tüzérség.

A tüzérségnek minden nehézség dacára okvetlenül törekedni kell a gyalogságot követni és támogatni. Szilárd építményekbeni ellenséges ellentállások gyors leküzdésére, egyes lövegekkel messze elől osztandó be.

Ellenséges páncélautók ellen célszerűnek bizonyult egy megtöltött hegyi löveget, esőtorkolattal az ellenség felé menetelve, az oszlopok élén beosztani. Ez a leggyorsabb támadást teszi lehetővé.

Tábori ágyúk hosszú útrészek ellen oldalozólag fognak hatni.

Meredek röppályájú lövegek a saját gyalogságnak átlövését teszik lehetővé. Rendes viszonyok között ennek a határa a 8-szoros 50%-os szórás a megfelelő lőtávolságon.

Gránát és aknavetők a meredek röppályájú lövegekhez hasonlóan alkalmazhatók. A gyalogság átlövésének határa rendes viszonyok között: 50 m., a legkisebb lőtávolságon.

Műszaki szakaszok.

Műszaki szakaszok, árkászok, utászok, az előrelátható alkalmazás szerint osztandók be. Nevezetesen harcútak helyreállítása, falaknak robbantása, — melyek hosszú darabon az utakat szegélyezik, — hogy a számtalan vízfolyás gyorsan áthidaltassék. Ehhez szükségbeli anyag előkészítendő. Hadi hídanyag ott alkalmazandó, ahol erőszakos átkelésről van szó.

Továbbá az utak leplezéséhez szükséges anyaggal szerelendők fel.

Repülők.

Repülők a magasabb parancsnokságok által lesznek alkalmazva, itt csak arról van szó, hogy a csapat magát az ellenséges repülők látása alól kivonja, ami itt könnyebben

lehetséges, mint nyílt terepen, és ami megköveteli, hogy lehetőleg ne az utakon, hanem az utak mellett meneteljünk, vagy legalább is az út közepét hagyjuk szabadon, mert így az oszlop nehezebben ismerhető fel. Ellenben a saját repülők részére szolgáló jelek lehetőleg utakon, útkeresztezéseknél és épületeknél fektetendők ki, hogy megkönnyítsük a saját rajvonallal megállapítását és a térképre való átvitelét.

Az ellenséges repülő nagyon közel fog a földhöz leereszkedni, hogy mindkét fél csapatait megkülönböztethesse. A gyalogságnak nem szabad ezen elámulni, ellenkezőleg ezen körülmény arra használandó fel, hogy ellenséges repülők géppuskák, vagy zárt osztagok tüze által lövessenek.

Kiképzés.

A kiképzésnél nem szabad elfelejteni, hogy nem létezik még az olaszművelésű terepen sem, csak gyalogsági harc többé. Ennél fogva géppuskák, lövegek, gránát és aknavetők, műszaki szakaszok és repülők, amely gyakran csak lehetséges a gyakorlatokhoz beosztandók.

A csapatnak gyakorolni kell:

Átmenet a harcalakzatba.

Hosszabb előnyomulás a harcalakzatban.

Ez fokozatosan gyakorolandó, tehát először szakaszban, azután században és így tovább, még pedig először akként, hogy a főiránnyal — fasorral — párhuzamosan, majd arra merőlegesen, végül ferde irányban nyomulunk elő.

A harcalakzatban való menet, nagy darabon gyakorlandó és dacára az összes akadályoknak: árkok, eserjések tanyák — folytonosnak kell maradnia. Az első gyakorlatoknál előforduló rendetlenséget türelemmel kell kiküszöbölni és ennek nem szabad kiabáláshoz és lárma-hoz vezetni.

Fontos, hogy az első arcvonal az irányra merőleges legyen. Ez nevezetesen ott nehéz, ahol az út a kívánt alapvonalhoz ferdén vezet. Ilyen esetben az egyes testek lépcsőzetes felállítása segít, a leghátsó rész kezdi meg a menetet és a többiek hozzácsatlakoznak, amint az osztagok egyenlő magasságba jutottak.

Már a parancsadásnál figyelembe veendő, mily fontos az irány, ennél fogva a parancsadásnál az irányt és az irányosztagot előrebocsájtani és a többi osztagok viszonyát ezekből kiindulva meghatározni.

Ha hadiállományú osztagok lesznek összevonva, úgy nem kell az állományt túlságba vinni; nincsenek századaink, melyekben 160 embernél több volna.

A harcalakzatban való menetnél rend és

nyugalom szükséges. Óvakodni kell azonban az iránynak a félénkségig menő betartásától, valamint, hogy az embert ki a rohamesapatnál öntevékenységre lett nevelve, merevvé és gyámoltalanná tegyék.

Később viszonyossággal kell gyakorolni, amelyhez számos döntnök osztandó be, ki a sűrű művelésben folytatott harc hullámzásának szemléltetővé tétele érdekében — mellékes, hogy melyik fél pártján a helyszínen és gyorsan dönteni tartozik.

A kézitusá iskolázása ugyanaz marad, mint a rohamesapatnál.

Lövészetnél a kapásból való lövés kis távolságon gyakorlandó. Ennél a színlovészet szolgálhat alapul, melynél kis távolságon, lefektethető színes céltáblák tűnnek fel, vagy a lövőt egy ház mögül hagyjuk kilépni és egy a céltáblákat elfedő terephullámon előremenni, úgy hogy csak közvetlenül maga előtt pillanthatja meg a céltáblákat.

A tankok elleni harcról külön parancsok adattak ki.

Végül még szabályzatainkra utalunk. A gyak. szab. (gyalog csapatok számára) és a szolg. szab. II. R. idevonatkozó pontjairól egy kivonat kiadatott.

Alapos iskolázás, a harcra való legjobb előkészítés, minden esőpp, amit ennél izzadunk, vérfolyamokat takarít meg számunkra.

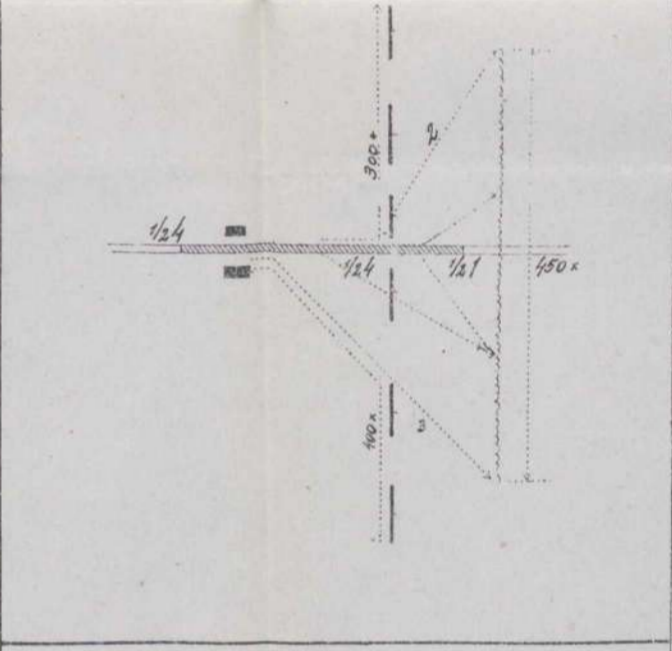
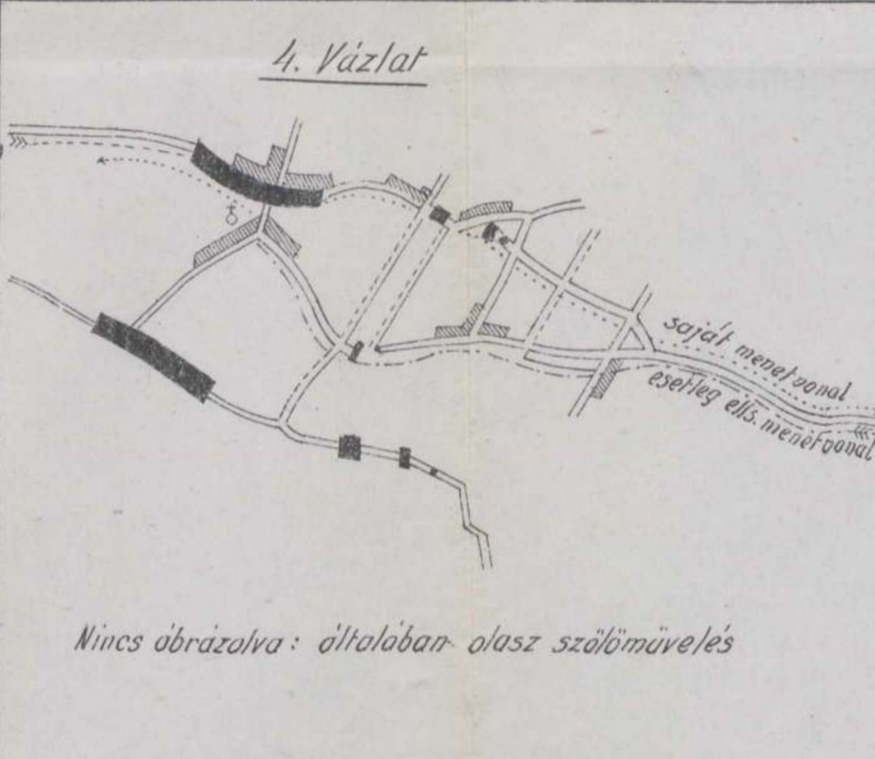
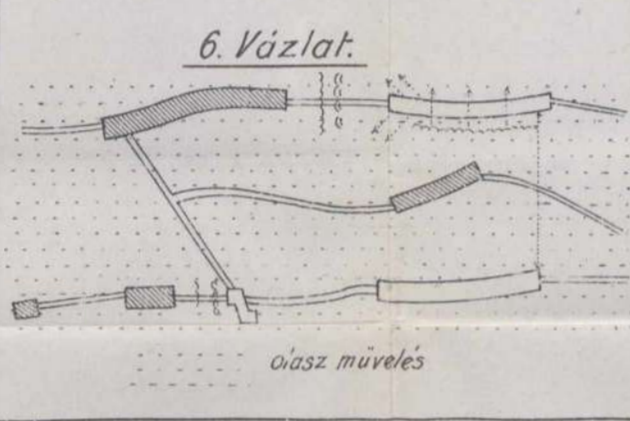
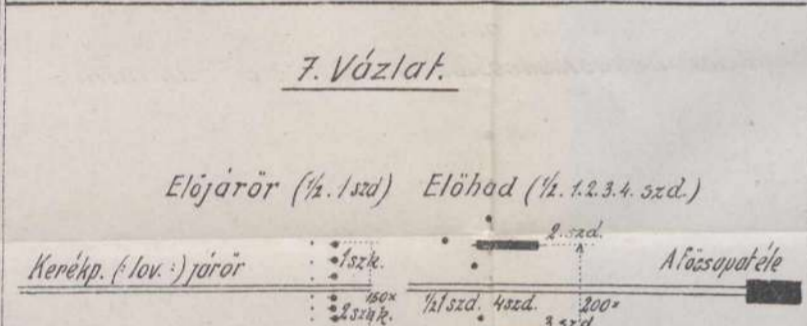
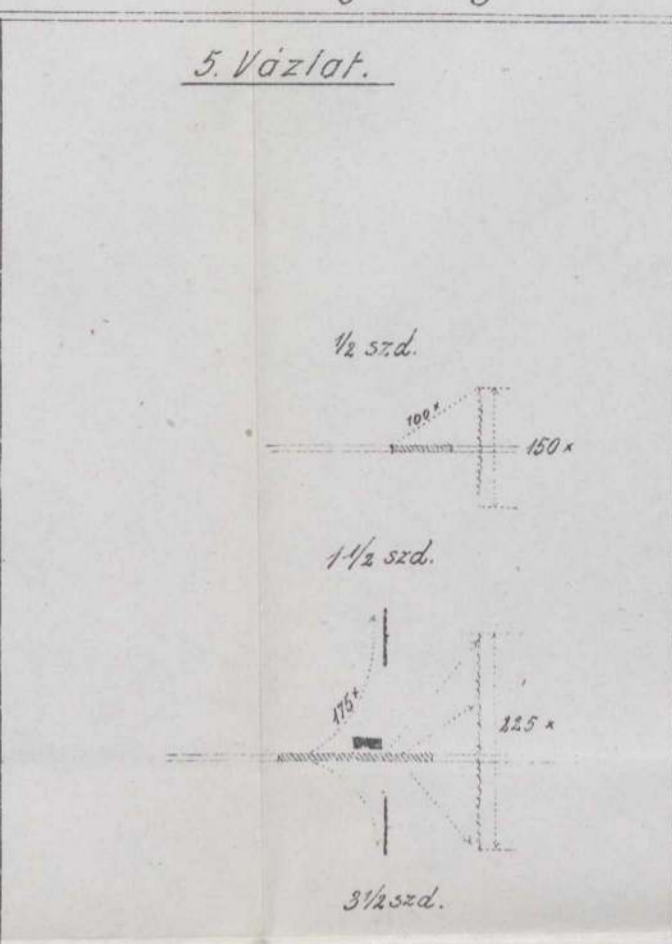
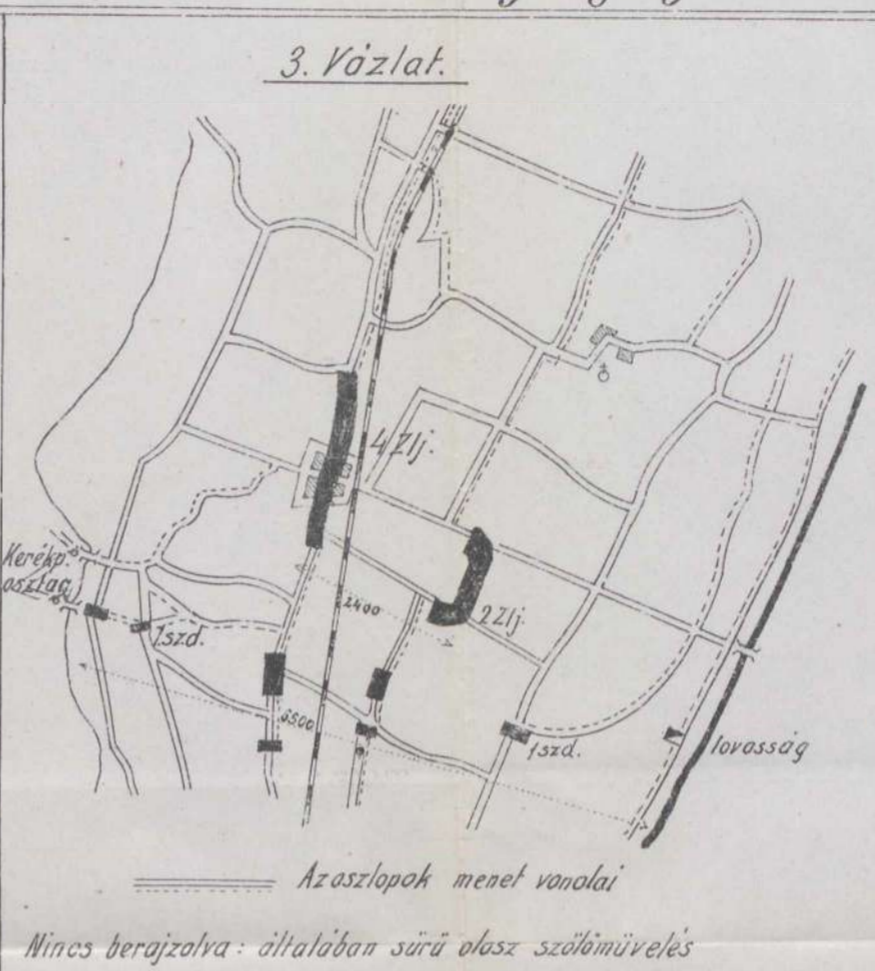
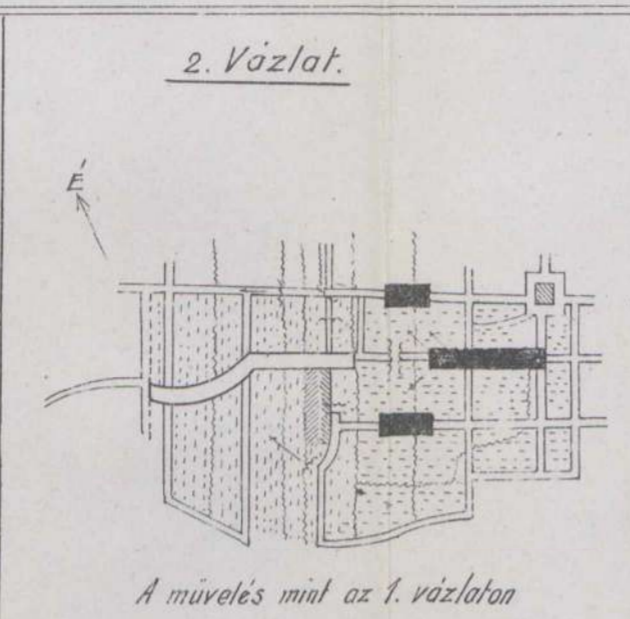
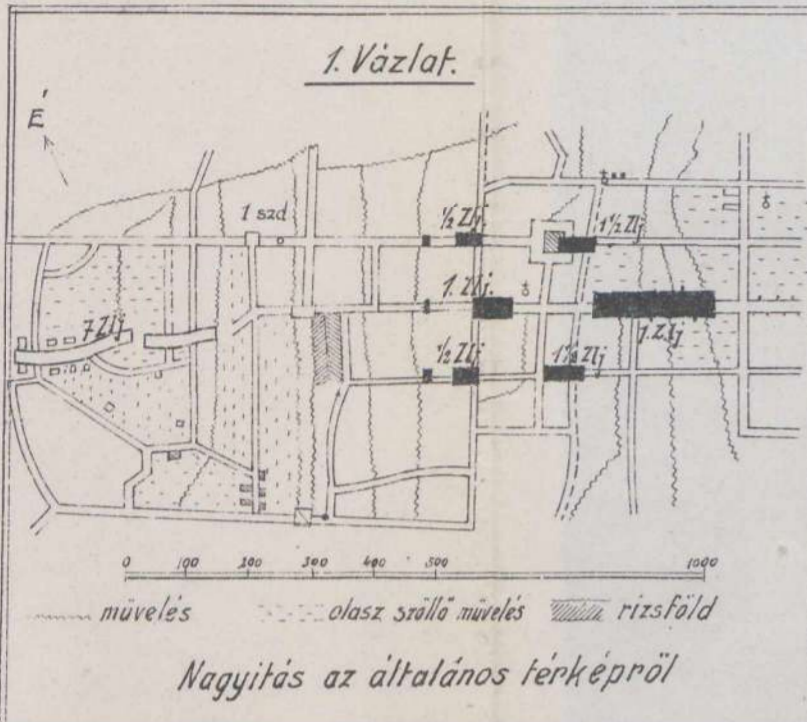

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible due to the quality of the scan and the age of the document. It appears to be organized into several paragraphs, possibly containing a list or a series of numbered points. The ink is very light, making it difficult to discern specific words or numbers.

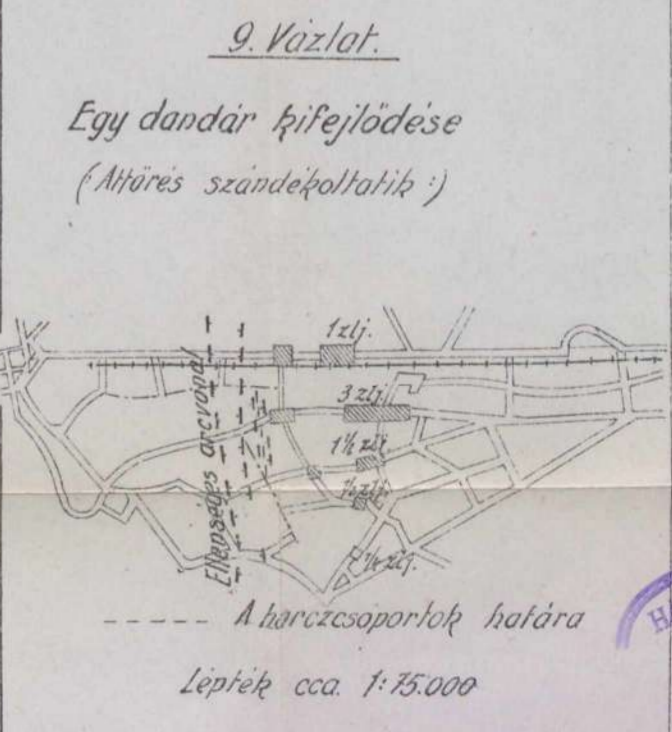
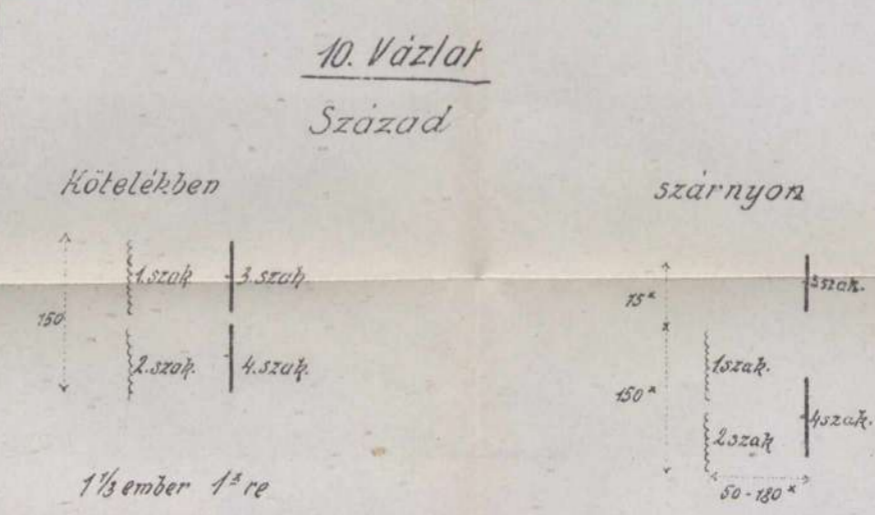
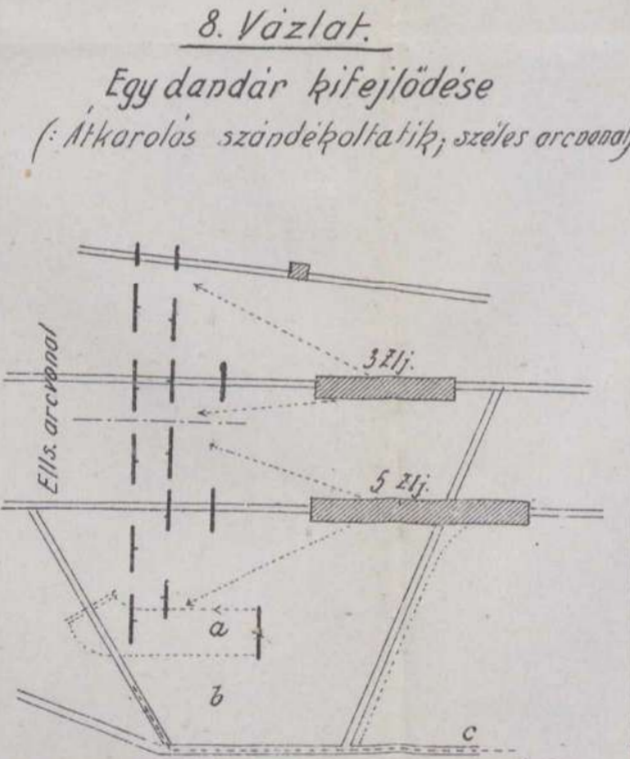
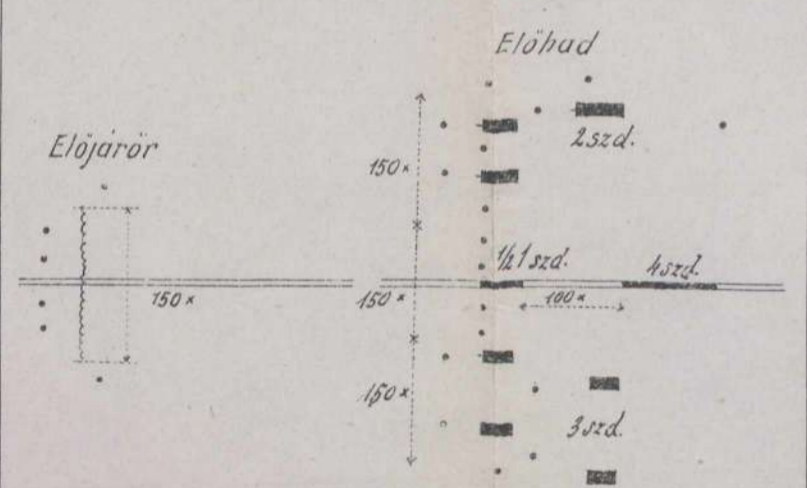
arczsoportok határa

Előjárór: a szakaszok rajcsoportokban vagy a rajok egyenként szakadozva egy magasságban, látóávolságra az arcvonal előtt, harcjárörök ugyanilyen távolságra a szárnyakon.

Előhad: (3 és 1/2 szd.) Kettősrendek egy magasságban a művelés sűrűsége szerint teljes vagy kisebbített fejlődési tér között.

Kerekpáros járór: tüzet kapott, visszament;

Előjárór: kifejlödve

Előhad: fejlődése zárt szakaszok kihúlni-nyitásával egyengetve.

Biztosítás: az arcban és szárnyakon járórókkal (Kutatókkal) azután tartalékokkal a szárnyak mögött; összekötő járórók oldalt és előre.

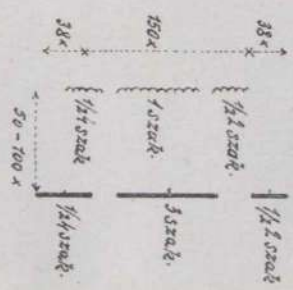
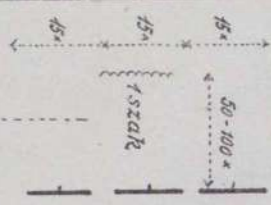
A tart. alkalmazása átkarolásához

a, bekanyarodás a lépcső viszonyból

b, oldalba való kivezetés és oldaltól az arcvonalba való kifejlődés

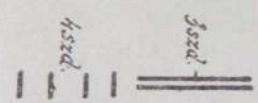
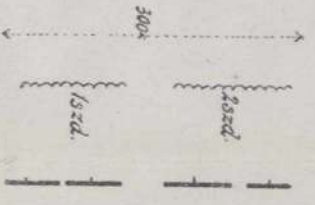
c, már a megindulással

11. Vázlat.

12. Vázlat
Zszióalj köfélékben

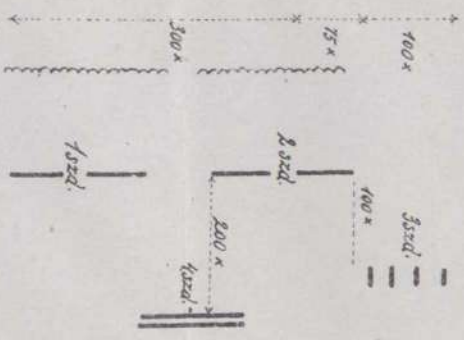
Heskeny arconnal (áthérés) széles arconnal (átharolás, mellék feladat)

11b. Zember 1⁴re

11b. Zember 1³re

13. Vázlat.

14. Vázlat

